

Sveriges sjöterritorium och maritima zoner

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 21 september 2017 att ge försvarsutskottet tillfälle att senast den 17 oktober yttra sig över proposition 2016/17:215 Sveriges sjöterritorium och maritima zoner och eventuella följdmotioner i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till försvarspolitiska aspekter av propositionen. Det har inte kommit in några följdmotioner.

Utskottets överväganden

Sveriges sjöterritorium och maritima zoner

Propositionen

Regeringen gav den 5 maj 2011 en särskild utredare i uppdrag att se över de svenska baslinjerna och de olika jurisdiktionsgränserna i havet för att ge dessa den precision som modern teknik medger och att lägga fram förslag om att inrätta en angränsande zon runt Sveriges kust. Utredaren redovisade sitt uppdrag den 26 februari 2015 i betänkandet Gränser i havet (SOU 2015:10). Den 11 juni 2015 föredrogs utredningen i försvarsutskottet av utredaren och f.d. hovrättslagmannen Magnus Göransson och utredningssekreteraren, ambassadör Helena Ödmark.

I den påföljande propositionen föreslår regeringen en ny sammanhållen lag som anger den geografiska omfattningen av Sveriges sjöterritorium (dvs. inre vatten och territorialhav som begränsas av territorialgränsen) och maritima zoner med enhetliga geografiska koordinater. Lagen om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner är tänkt att ersätta dels nuvarande lagstiftning om Sveriges sjöterritorium, dels berörda bestämmelser i nuvarande lagstiftning om kontinentalsockeln och om Sveriges ekonomiska zon. Regeringen föreslår även vissa följdändringar i andra lagar.

Koordinaterna i bilagorna till lagen har mätts in eller beräknats i enlighet med folkrättsliga principer, inklusive bestämmelserna i FN:s havsrättskonvention av den 10 december 1982. Förslaget gör det möjligt för Sverige att digitalt redovisa officiella gränser och avgränsningslinjer i havet.

Regeringen föreslår att den nya lagen ska ange att Sveriges maritima zoner utgörs av kontinentalsockel, ekonomisk zon och angränsande zon och att de maritima zonerna ska avgränsas i enlighet med vad som överenskommits med motstående eller intilliggande stater.

Vidare föreslår regeringen ytterligare en ny lag som inrättar just en angränsande zon runt Sveriges kust i direkt anslutning till territorialhavet, högst 24 nautiska mil räknat från baslinjerna. Inom zonen får Sverige utöva nödvändig kontroll för att förhindra och bestraffa överträdelser på svenskt territorium av bestämmelser som rör tullar, skatter, inresor eller hälsofrågor.

FN:s havsrättskonvention fastslår den redan existerande rätt en kuststat har att inrätta en angränsande zon utanför sitt territorialhav. Zonen är därmed per definition belägen på internationellt vatten och inom Sveriges ekonomiska zon. Kuststaten kan själv välja i vilken utsträckning den vill utnyttja de rättigheter som zonen ger upphov till. En angränsande zon ger inte kuststaten några skyldigheter eller någon överhöghet över de områden som omfattas av zonen.

Sverige får också skydda arkeologiska och historiska föremål som påträffas inom den angränsande zonen. Kustbevakningen (KBV) föreslås få befogenheter att avvärja och ingripa mot brott i fråga om fornminnen. Lagen

(1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning föreslås således bli tillämplig inom den angränsande zonen i fråga om övervakning som gäller fornminnen. KBV:s förebyggande befogenheter föreslås också utvidgas till att avse överträdelser när det gäller fornminnen.

Regeringen anger att det av säkerhetspolitiska skäl är viktigt att gränsen för Sveriges sjöterritorium fastställs i svensk lagstiftning med så stor precision som modern teknik medger och att denna information kan spridas. Gränsen liksom de maritima zonernas yttre avgränsningslinjer måste vara juridiskt fastställda för att Försvarsmakten, KBV och andra myndigheter ska kunna mata in underlaget i digitalt format i sina elektroniska navigations- och ledningssystem och använda systemen som beslutsunderlag, inte bara som beslutsstöd som är fallet i dag.

Regeringen föreslår att sammanställningar av geografisk information som anger Sveriges baslinjer ska undantas från förbudet mot spridning av sammanställningar i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information genom ett tillägg direkt i den lagen.

Regeringen bedömer att förslagen inte medför nya befogenheter eller krav som skulle orsaka utökat resursbehov för de berörda myndigheterna.

Av regeringens bedömning framgår också att förslaget om att utsträcka KBV:s befogenheter i fråga om fornminnen till att även gälla i den angränsande zonen inte innebär att myndighetens geografiska verksamhetsområde utökas, eftersom den angränsande zonen ingår i Sveriges ekonomiska zon där myndigheten redan i dag är verksam inom andra ansvarsområden. Även Försvarsmakten har i dag ett verksamhetsområde som omfattar de havsområden som ska utgöra Sveriges angränsande zon. Regeringen bedömer att arbetsbördan för dessa myndigheter inte kommer att öka annat än marginellt, och kostnaderna bedöms kunna tas inom den beslutade ramen.

De nya lagarna liksom följdändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2018.

Utskottets ställningstagande

Försvarsutskottet tillstyrker regeringens förslag och konstaterar att det inte har väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser således att riksdagen bör anta regeringens förslag av de skäl som anförs i propositionen, bl.a. att det var hög tid att se över Sveriges sjöterritorium och maritima zoner, men också för att underlätta KBV:s och Försvarsmaktens verksamhetsutövning.

Utskottet vill dock understryka vikten av att det säkerställs att det finns en process för att konstatera geografiska och säkerhetspolitiska förändringar som kan påverka sjöterritoriet och de maritima zonerna för att man ska kunna vidta eventuella åtgärder.

Stockholm den 17 oktober 2017

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Anders Schröder (MP), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S), Dag Klackenberg (M), Pål Jonson (M), Per Klarberg (SD) och Peter Helander (C).